

PRÒLEG

Els germans Nadal (de segon cognom Gaya) són no solament una nissaga sinó que molts amics els hem considerat un *lobby* dins el periodisme català. Eren quatre germans, Santiago (1909), Eugenio (1916), Juan Manuel (1920) i Carlos (1923).

Santiago fou un periodista vinculat a *La Vanguardia*, aliadòfil, i que durant un mes el governador civil els anys quaranta el va ficar a la presó per un article. Destacat monàrquic, membre del consell privat de Don Joan de Borbó, va morir dissortadament sense veure el final de la dictadura contra la qual havia combatut tant. Deixà, a part de reculls periodístics, un parell de llibres d'història d'Espanya. Eugenio va morir molt jove i la revista *Destino* va crear en memòria seva el premi de novel·la castellana "Eugenio Nadal". Juan Manuel ha viscut sempre a Lleida on ha tingut cura de les propietats familiars. Recordem que el pare dels quatre germans, Eugenio Nadal Camps, era membre del partit liberal del polític Eduardo Dato, d'ací potser el monarquisme d'alguns fills.

Carlos treballava amb el seu germà a *La Vanguardia* on, amb un gran coneixement de la situació mundial, mort Santiago, escrivia setmanalment una crònica modèlica a la secció d'internacional.

Era persona molt culta i de caràcter molt afable i irònic. Mai no arribava a fer sang i era jo qui burxava els comentaris àcids. Un dels seus esplais secrets era escriure poesia, en català i en castellà. No recordo que me'n parlés mai. Ara la seva vídua, Maria Dolors Masana, m'ha confiat el recull dels versos catalans perquè el prologués. D'entrada, hi trobem la *Balada del riu perdut*, que és el Segre, símbol de les seves arrels lleidatanes. Carlos veu el riu com un taumaturg i el canta amb tendresa i enyor. L'aigua per a ell és com un ésser viu:

L'aigua em porta
les veus perdudes,
la tendresa dels ulls.

I el poeta evoca l'horta i els bancals.

L'horta ens esperava cada dia.
Li pujava dels bancals
una febre humida feta d'olors
i ens deixàvem portar
pel vent suau de la tarda
entre el laberint dels pomers.

Un altre tòtem de Nadal és el mar, que el té obsedit com si fos un objecte palpable i no para d'exalçar-lo. Aquest tema forma un capítol notable de la seva poesia.

Un tercer element és el d'un sentit d'indefensió perquè, encara que no se'n planyi gaire, se sent malalt: "Estava malalt. Volia veure el mar." O bé una desesperança que l'angoixa sense exagerar, i que el fa caure en el pessimisme i l'empeny a valorar-se poc: "seré un nom". O "la meva minsa història personal". És una poesia que vol ésser lírica però de vegades la domina el pensament més fosc i arreu descobreix mancances o negrors a l'horitzó:

Quin estol de roses marcides
quina tenebra d'infants mai nascuts
quin fals soplug d'habitatges closos.

O encara:

La lluita amb l'àngel
és cada cop més desigual
i dolorosa. Jo en la tenebra,
anònim.

En conjunt té força unitat sota un batec existencialista que el travessa i on preveu l'últim viatge.

Hi trobem algunes imatges insòlites, versos tallants, cap rima, però un bon nivell de català literari. El poeta se sent precari, obert a la curiositat del món, però també entotsolat.

Albert MANENT

DIETARI
A LA VORA DEL MAR

Barcelona, 2004-2009

Precisament avui
el cel és roig,
blava de mar la llum
del meu carrer.

Potser un dia així
vaig néixer,
sense saber ningú
si era jo o un altre.

He perdut tant de temps
que ja no hi penso.
I em tinc tant a la mà
que no sé res de mi,
com si mai no hagués
vingut al món
o ja no hi fos.

L'únic cert
és aquest cel carnal,
vivent, el mirall del carrer
i l'esbós de les seves ombres.

28 de desembre de 1997,
dia que compleixo setanta-quatre anys.

Lentament el cel se'n va
cap a la mar i em quedo
sol amb el meu cos
on l'esperança és
habitatge clos i reduït,
penyores mudes els objectes
més íntims per al record.

Se'n va cap a la fosca mar
el cel i el meu cos, avar,
recull la seva encara forta
olor de vida.

Es fondrà, entera, la ciutat
en el coure obscur, més enllà
dels molls. I nu, desarrelat
el cos no apagarà la seva
obstinada, folla llum.

Març 2004

Quin estol de roses marcides,
quina tenebra d'infants mai nascuts,
quin fals soplug d'habitatges closos.

I la carn, la sang, els ossos de l'exili
als límits de la fosca, tan proper
el sarcasme dels àngels i el mutisme
extrem dels verms.

Aquí, just tocant a l'últim mur
on les mans han imprès el seu segell
com si fos possible el record.

Març 2004